

## Nr 129

*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående undervisning för utlandssvenska barn samt för vissa minoriteter i Sverige jämte motioner.*

(2:a avd.)

### Propositionen

I propositionen nr 67 har Kungl. Maj:t under åberopande av utdrag av statsrådsprotokollet för den 8 mars 1968 föreslagit riksdagen att dels besluta att från och med den 1 juli 1968 statsunderstöd får utgå till svensk undervisning i utlandet enligt i statsrådsprotokollet angivna grunder och riktlinjer, dels godkänna i statsrådsprotokollet förordade grunder för intagning av utlandssvenska barn i skolor i Sverige, dels godkänna i statsrådsprotokollet förordade åtgärder för att underlätta skolgången för utlandssvenska elever samt andra elever i behov av skolinackordering, dels godkänna i statsrådsprotokollet förordade åtgärder för att underlätta skolgången för barn och ungdom som tillhör en inflyttad minoritet samt ge dessa tillfälle till kompletterande undervisning i nationella ämnen, dels bemyndiga Kungl. Maj:t att besluta om grunderna för statsbidrag till de ändamål som angivits i statsrådsprotokollet.

I propositionen, som bygger på förslag av 1964 års utlands- och internatskoleutredning i betänkandet Skolgång borta och hemma (SOU 1966: 55) föreslås svensk undervisning i utlandet få anordnas i form av grundskola (svensk utlandsskola), svensk undervisning vid internationell skola, kompletterande svensk undervisning för svenska barn i utländska skolor samt korrespondensundervisning. Statsbidrag föreslås utgå till kostnader för lärartjänster och undervisningsmateriel samt om synnerliga skäl föreligger även till kostnader för skollokaler och elevhem. Kostnaderna för genomförande av de framlagda förslagen angående svensk undervisning i utlandet beräknas till ca 1,3 milj. kr. per år.

För att underlätta de utlandssvenska elevernas skolgång i Sverige föreslås bl. a. att vissa elevhem knutna till det allmänna skolväsendet skall mottaga även utlandssvenska elever och förses med särskilda personella resurser. Särskilt studiestöd föreslås kunna utgå till utlandssvenska elever som önskar utbildning i Sverige.

I fråga om inflyttade språkliga minoriteter föreslås att försöksverksamhet skall anordnas med läsundervisning för barn i förskole- och grundskoleåldern på barnens egna modersmål. Vidare bör prövas olika nya åtgärder för att underlätta minoriteternas anpassning till det svenska samhället. För att minoriteterna skall kunna

behålla kontakten med sin ursprungliga kulturmiljö föreslås att barn och ungdom som tillhör en minoritet skall kunna få kompletterande undervisning i det egna modersmålet och andra nationella ämnen.

### Motionerna

I detta sammanhang har utskottet behandlat

*dels* de likalydande motionerna I: 790 av herr *Yngve Nilsson m. fl.* och II: 1024 av herr *Engkvist m. fl.* vari hemställts att riksdagen med hänsyn till 1962 års riksdagsbeslut angående internatgymnasium i Osby måtte besluta att statsbidrag skall utgå till gymnasium och elevhem i Osby och hemställa till Kungl. Maj:t att efter utredning besluta om gymnasiets utformning och ställning inom den regionala planeringen,

*dels* motionen I: 793 av herr *Björk* vari hemställts att riksdagen måtte uttala sig för en successiv avveckling av statsbidraget till Hillelskolan,

*dels* de likalydande motionerna I: 841 av fru *Diesen m. fl.* samt II: 1090 av herrar *Nordstrandh* och *Werner* vari hemställts att riksdagen måtte besluta att godkänna S:t Eriks katolska skola i Stockholm som sådan skola vid vilken skolplikt får fullgöras samt att med ändring av förslaget i propositionen bevilja denna skola ett statsbidrag om ca 16 000 kr.,

*dels* de likalydande motionerna I: 842 av herr *Ernulf* och fru *Segerstedt Wiberg* samt II: 1088 av fru *Fränkel* och herr *Norrby* vari hemställts att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t begära anvisningar och riktlinjer till kommunerna för förskoleverksamhet för invandrabarnen, förslag till stöd för denna särskilda förskoleverksamhet samt försöksverksamhet med introduktionskurser till skolan för blandade grupper av invandrabarn med olika modersmål ävensom anföra vad som i motionerna anförts om utformningen av kompletteringsundervisningen för de språkliga minoriteternas barn i det egna språket och den egna kulturen,

*dels* de likalydande motionerna I: 843 av herr *Thorsten Larsson m. fl.* och II: 1089 av herrar *Mattsson* och *Dockered* vari hemställts att riksdagen måtte besluta att statsbidrag må utgå till skolmåltid, skolskjuts och skolhälsovård vid svensk utlandsskola enligt i motionerna anförda riktlinjer samt att statsbidrag må utgå till förskoleverksamhet vid svensk utlandsskola enligt 1964 års utlands- och internat-skoleverksamhetsutrednings förslag ävensom i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att frågan om riksinternatskolor blir föremål för utredning och förslag till riksdagen i enlighet med de i motionerna uppdragna riktlinjerna,

*dels* de likalydande motionerna I: 844 av herr *Lidgard m. fl.* och II: 1091 av herr *Nordstrandh m. fl.* vari hemställts att riksdagen måtte besluta att skolgången för utlandssvenska elever samt andra elever i behov av skolinackordering i första hand skall tillgodoses genom utnyttjande av lämpliga, redan nu existerande internatskolor,

*dels* de likalydande motionerna I: 845 av herr *Wallmark* och II: 1086 av herrar *Björkman* och *Nordstrandh* vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl.

Maj:t måtte uttala att skolöverstyrelsen i sin försöksverksamhet beträffande ny-börjarundervisningen av elever med annat modersmål än svenska bör beakta de i motionerna anförda språkpedagogiska synpunkterna och ge försöksverksamheten sådan inriktning och personella resurser att såväl särskilda klassavdelningar för minoritetsbarn som självständiga internationella skolor kan växa fram därav även-som att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla att Kungl. Maj:t måtte föreslå bidragsregler för de berörda minoritetsskolorna med syfte att säkra skolornas fortsatta existens och pedagogiska standard samt att Kungl. Maj:t, till dess sådana regler har trätt i kraft, vid den årliga bidragsberäkningen vad gäller de estniska skolorna och den judiska Hillelskolan måtte avpassa bidragens storlek i syfte att ekonomiskt jämställa dessa skolor med de allmänna skolorna,

dels de likalydande motionerna I: 846 av herrar *Österdahl* och *Erik Filip Petersson* samt II: 1087 av fru *Fränkel* och herr *Norrby* vari hemställets att riksdagen beslutar att förskoleverksamhet med statsbidrag skall kunna anordnas utomlands för utlandssvenskarnas barn om barnantalet beräknas bli minst åtta, att riksdagen beslutar att statsbidrag skall lämnas till skolskjutsarna vid de svenska utlandsskolorna med 100 % av kostnaderna, då resorna sker med allmänna trafikmedel, med bensinkostnaderna om privatbil anlitas och med högst 3 kr./dag och elev om skolskjuts anordnas samt att riksdagen beslutar att Grännaskolan, Sigtunaskolan, Viggbyholmsskolan samt Sigtuna humanistiska läroverk skall ges karaktären av riksinternat och fr. o. m. nästa budgetår erhålla statsbidrag för undervisningen enligt samma grunder som gäller för kommunala gymnasiala skolor och att Solbacka läroverk fr. o. m. nästa budgetår skall erhålla statsbidrag enligt kungörelsen om statsbidrag till vissa privatskolor i enlighet med utredningens förslag.

### Utskottet

I propositionen behandlas tre olika skolfrågor, nämligen svensk undervisning åt svenska barn i utlandet, skolinackordering i Sverige för vissa elevgrupper och skolgång i Sverige för vissa minoriteters barn. Den svenska undervisningen i utlandet föreslås anordnad i form av grundskola (svensk utlandsskola), svensk undervisning vid internationell skola, kompletterande svensk undervisning för svenska barn i utländska skolor och korrespondensundervisning.

Utskottet som i likhet med departementschefen finner det angeläget att utbildningsmöjligheterna för de utlandssvenska barnen förbättras har ingen erinran mot de föreslagna organisatoriska formerna för undervisningen. I anslutning till ett uttalande i propositionen, att undervisning på högstadiet i svensk utlandsskola bör förekomma endast i undantagsfall och efter prövning i varje särskilt fall, vill utskottet understryka att förhållandena kan vara mycket olika på olika orter och att det i vissa fall kan vara väl motiverat även med högstadieundervisning i den svenska skolan.

Utredningen föreslog i betänkandet Skolgång borta och hemma att förskoleverksamhet med statsbidrag skulle kunna anordnas i utlandet om antalet barn

beräknades bli minst åtta. Departementschefen har emellertid förklarat sig inte beredd att nu tillstyrka detta förslag men har samtidigt uttalat, att frågan om statsbidrag till sådan förskoleverksamhet får tas upp på nytt om det exempelvis på grund av skolpliktsbestämmelser utomlands skulle uppstå behov av att anordna undervisning på förskolestadiet.

I motionerna I: 846 och II: 1087 betecknas det som en allvarlig brist att propositionen inte tagit hänsyn till behovet av förskola för de utlandssvenska barnen. Motionärerna anser det särskilt angeläget med förskola för dessa barn och hemställer att riksdagen beslutar att utredningens förslag på denna punkt skall genomföras. Samma yrkande framställs i motionerna I: 843 och II: 1089.

Som framgår av vad departementschefen anfört kan man räkna med att frågan om statsbidrag till förskoleverksamhet för utlandssvenska barn kommer att aktualiseras i den mån behov härav bedömes föreligga med hänsyn till utomlands gällande skolpliktsbestämmelser. Under hänvisning härtill avstyrker utskottet nu ifrågavarande yrkanden i motionerna I: 843 och II: 1089 samt I: 846 och II: 1087.

I sistnämnda båda motioner har hemställts att riksdagen beslutar om statsbidrag enligt närmare angivna regler till skolskjutsar vid svenska utlandsskolor. Samma yrkande har framförts i motionerna I: 843 och II: 1089. Motionärernas önskemål i denna del sammanfaller med ett av utredningen framfört förslag som departementschefen emellertid inte varit beredd att tillstyrka.

Utskottet som får erinra dels om att propositionens förslag angående svensk undervisning i utlandet kommer att innebära betydande kostnadsökningar — för nästa budgetår beräknade till 1 250 000 kr. — dels om att det torde vara svårt att utforma regler för ett skolskjutsbidrag avstyrker nu ifrågavarande motionsyrkanden.

I fråga om skolmåltider och skolhälsovård är situationen densamma som beträffande skolskjutsar. Departementschefen har inte biträtt förslag av utredningen om statsbidrag till dessa båda ändamål medan i motionerna I: 843 och II: 1089 hemställts att riksdagen beslutar att statsbidrag skall utgå enligt de av utredningen föreslagna reglerna.

Utskottet biträder även härvidlag den ståndpunkt som intagits i propositionen och avstyrker alltså motionerna i denna del.

Inackorderingsbehovet för utlandssvenska elever liksom för elever med behov av miljöbyte bör man enligt propositionen söka tillgodose på så sätt att man vid vissa elevhem, avsedda att i första hand tillgodose regionens behov, skapar resurser för att ta emot även sådana elever. Förslagsvis bör så ske på sex orter. Frågan om i vilken omfattning internatskolor eller elevhem erfordras för att tillgodose behovet av inackordering bör, likaså enligt propositionen, bedömas efter hand med ledning av erfarenheter och efterfrågan.

Utredningen föreslog i sitt betänkande att Sigtuna humanistiska läroverk, Sigtunaskolan, Viggbyholmsskolan och Grännaskolan skulle ges karaktär av riksinternatskolor med statsbidrag för undervisningen enligt i huvudsak samma grunder som kommunala gymnasiala skolor och att Solbacka läroverk skulle få statsbidrag

enligt kungörelsen om statsbidrag till vissa privatskolor. Dessa förslag omnämndes i årets statsverksproposition men föredragande statsrådet förklarade sig inte för närvarande kunna tillstyrka dem.

Frågan om internatskolorna tas upp i flera motioner. Sålunda yrkas i motionerna I: 843 och II: 1089 att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller att frågan om riksinternatskolor blir föremål för utredning och förslag till riksdagen, medan i motionerna I: 846 och II: 1087 hemställs att riksdagen beslutar att av nyss angivna internatskolor de fyra förstnämnda från och med nästa budgetår skall ges karaktär av riksinternatskolor med statsbidrag till undervisningen som kommunala gymnasier, medan Solbacka läroverk från samma tidpunkt skall få statsbidrag enligt kungörelsen om statsbidrag till vissa privatskolor. I motionerna I: 844 och II: 1091 uttalas slutligen att man när det gäller att tillgodose ungdomarnas behov av skol-inackordering i första hand bör utnyttja den erfarenhet och kapacitet i olika hänseenden som förekommande internatskolor erbjuder. Motionärerna hemställer om ett riksdagsbeslut av denna innebörd.

Med anledning av motionerna får utskottet framhålla att vad som anförts i propositionen inte innebär något ställningstagande till utredningens förslag om riksinternatskolor och om Solbacka läroverk. Dessa förslag torde alltjämt vara under beredning i utbildningsdepartementet. Någon framställning till Kungl. Maj:t om utredning enligt yrkandet i motionerna I: 843 och II: 1089 torde därför inte vara påkallad. Utskottet har tidigare i år i sitt utlåtande nr 8 uttalat önskemål om att Kungl. Maj:t snarast för riksdagen redovisar sin inställning till förslaget om riksinternatskolor. Utskottet finner det naturligt att så inte kunnat ske redan i förevarande proposition men vill ändå understryka sitt tidigare uttalande i frågan. Vid en dylik redovisning är det önskvärt med en analys av i vilken utsträckning skol-inackorderingsbehovet bör tillgodoses genom elevhem respektive internatskolor. Vad utskottet nu anför i anledning av motionsyrkandena om internatskolorna bör av riksdagen ges till känna för Kungl. Maj:t.

Genom beslut av 1962 års riksdag bemyndigades Kungl. Maj:t att besluta om statsbidrag till ett internatgymnasium vid Osby samskola från och med det läsår då den för externatelever från Osby köping med omnejd tillgängliga realskoledelen vid skolan började avvecklas med anledning av grundskolans framväxande i kommunen. Avvecklingen av realskolan påbörjas läsåret 1968/69. Osby samskola har på eget initiativ inrättat ett internatgymnasium vid skolan redan från och med innevarande läsår. Departementschefen, som påpekat att utredningen inte funnit anledning att föreslå inrättande av några nya internatskolor på något skolstadium, har i propositionen förklarat sig i likhet med skolöverstyrelsen anse att det inte finns skäl att bevilja statsbidrag till ett internatgymnasium i Osby.

I motionerna I: 790 och II: 1024 erinras bl. a. om den betydelse skolan i Osby har för orten och yrkas att riksdagen dels beslutar att statsbidrag skall utgå till gymnasium och elevhem i Osby dels hemställer att Kungl. Maj:t efter utredning beslutar om gymnasiets utformning och ställning inom den regionala planeringen.

Enligt utskottets mening är det ofrånkomligt att man vid bedömning av frågan

om statsbidrag till gymnasium och elevhem i Osby tar hänsyn till den inverkan på gymnasieorganisationen i hela regionen som detta gymnasium kan bedömas få. Den omständigheten att uppbyggandet av gymnasiet redan påbörjats kan inte ändra något härvidlag. Utskottet kan inte se att det vid sidan av befintliga gymnasier i regionen finns utrymme även för ett gymnasium i Osby och avstyrker därför motionerna I: 790 och II: 1024. Skulle det i framtiden visa sig att de åtgärder som vidtages för att på orter utan gymnasium tillgodose behovet av gymnasial utbildning kan bli tillämpliga även på orter av Osbys storlek och med dess läge bör man givetvis undersöka möjligheten och lämpligheten av att anpassa Osbyskolan till en dylik organisation. En sådan utveckling kan möjligen anses vara antydd i motionerna.

I propositionen framhålls att den svenska grundskolan liksom det gymnasiala skolväsendet fått en generös utformning då det gäller hänsynstagande till olika uppfattningar i bl. a. religiösa frågor. Med hänsyn härtill och till att ett huvudsyfte med grundskolan är att den skall vara en skola för alla ungdomar oavsett deras sociala, ekonomiska eller religiösa bakgrund uttalas i propositionen att statsbidrag inte bör utgå till särskilda skolor för religiösa minoriteter. Ett undantag görs dock för Hillelskolan. Frågan om statsbidrag till denna skola anses nämligen böra bedömas under hänsynstagande till en lång historisk utveckling som innebär att ett folk parallellt med sin anpassning till vårt och andra västerländska samhällen funnit angeläget och lyckats med att bevara sin identitet. Departementschefen framhåller att denna strävan måste respekteras och finner däri speciella motiv för att tillstyrka fortsatt statsbidrag till Hillelskolan.

I motionen I: 793 uttalas att tillräckliga skäl inte föreligger för en särbehandling av Hillelskolan. Motionären anser att riksdagen bör uttala sig för en successiv avveckling av statsbidraget till skolan.

I motionerna I: 845 och II: 1086 behandlas tre minoriteter med egna skolor i Sverige nämligen samer, ester och judar. Samernas skola, nomadskolan, är statlig medan esternas skolor och den judiska Hillelskolan är privata men har visst statligt och kommunalt stöd. Propositionens ståndpunkt att de estniska skolorna och Hillelskolan skall ha statsbidrag i oförändrad form dvs. med visst belopp som fastställs varje år anses otillfredsställande. Motionärerna yrkar att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om förslag till bidragsregler som säkrar skolornas fortsatta existens och pedagogiska standard. Därjämte hemställes att riksdagen anhåller att Kungl. Maj:t — intill dess sådana bidragsregler trätt i kraft — avpassar bidragen till nämnda skolor så att de jämföras med de allmänna skolorna.

Beträffande Hillelskolan föreligger sålunda förutom Kungl. Maj:ts förslag motionsvis framställda yrkanden som går i mot varandra motsatt riktning. Utskottet vill för sin del understryka vad departementschefen anfört om grundskolans syfte — och möjlighet — att vara en skola för alla och om den därav följande principen i fråga om statsbidrag till religiösa minoriteters skolor. Utskottet har emellertid förståelse för de skäl som i propositionen anförts för att låta Hillelskolan inta en särställning i fråga om statsbidrag, även om detta är ett avsteg från den huvud-

princip som även enligt utskottets mening är den rätta. Härav följer att utskottet inte kan tillstyrka förslaget i motionen I: 793 om beslut om en successiv avveckling av statsbidraget till Hillelskolan.

Å andra sidan anser sig utskottet inte böra biträda yrkandet i motionerna I: 845 och II: 1086 om bidragsregler för vissa minoritetsskolor, nämligen förutom Hillelskolan de estniska skolorna, och finner heller inte anledning föreslå riksdagen att göra den i samma motioner önskade hänvändelsen till Kungl. Maj:t angående storleken av statsbidragen till dessa skolor för tiden innan de önskade nya bidragsreglerna trätt i kraft.

Av vad utskottet i det föregående anfört angående principerna i fråga om statsbidrag till religiösa minoritetsskolor följer att utskottet inte kan tillstyrka yrkandena i motionerna I: 841 och II: 1090 om statsbidrag till S:t Eriks katolska skola i Stockholm.

I sistnämnda motioner yrkas också att riksdagen måtte besluta att godkänna S:t Eriks katolska skola som skola vid vilken skolplikt får fullgöras. Utskottet finner det uppenbart att detta inte är en fråga som bör avgöras genom riksdagsbeslut och avstyrker därför motionerna även i denna del.

I motionerna I: 842 och II: 1088 framhålles förskolans betydelse för icke svenskspråkiga barn i Sverige. Motionärerna hemställer att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär anvisningar och riktlinjer till kommunerna för förskoleverksamhet för invandrabarnen samt förslag om stöd till dylik verksamhet. Utskottet får med anledning av detta yrkande erinra om att Kungl. Maj:t nyligen medgivit tillkallande av sakkunniga för utredning angående barnstugornas inre verksamhet m. m. Då dessa sakkunniga i sitt utredningsarbete kan väntas få anledning att ta ställning till frågor av betydelse även för den förskoleverksamhet som motionärerna önskat, anser sig utskottet inte böra tillstyrka motionerna.

I propositionen uttalas att det under den allra första tiden efter inflyttningen till Sverige kan vara befogat med speciella introduktionsåtgärder för icke-svenskspråkiga elever på grundskolans högstadium och det gymnasiala stadiet. Skolöverstyrelsen bör få i uppgift att genom försöksverksamhet utvärdera olika möjligheter att lösa den första tidens problem. I motionerna I: 842 och II: 1088 har propositionen på denna punkt uppfattats så att försöksverksamhet med introduktionskurser skall ifrågakomma endast på orter med ett större antal barn ur samma språkgrupp. Motionärerna anser detta vara en olycklig begränsning och hemställer om ett riksdagsbeslut att verksamheten skall omfatta även blandade grupper av invandrabarn med olika modersmål. Vidare framhålles att kompletteringskurserna bör ge barnen kunskap även om föräldrarnas språk och kultur. Motionärerna hemställer om ett uttalande av riksdagen av denna innebörd.

I den försöksverksamhet som förutsättes skall man enligt vad som uttryckligen sägs i propositionen pröva åtgärder av skilda slag för att möta individuella introduktions- och anpassningsproblem. Utskottet finner det med denna målsättning väl möjligt för skolöverstyrelsen att pröva både behovet av introduktionskurser enligt motionärernas önskemål och möjligheterna att tillgodose detta behov. Någon sär-

skild framställning till Kungl. Maj:t enligt motionärernas önskemål finner utskottet inte erforderlig.

Frågan huruvida barn tillhörande en språklig minoritet bör undervisas i särskilda klasser eller tillsammans med andra elever diskuteras i propositionen. Vad särskilt gäller den första läsundervisningen framhålles att flera språkforskare hävdar, att ett barn bör få denna undervisning på det språk som barnet behärskar bäst. Detta bör enligt propositionen närmare prövas genom försöksverksamhet. I motionerna I: 845 och II: 1086 hävdas att vad de återopade forskarna avsett är att nybörjarundervisningen i sin helhet bör försiggå på det språk som eleverna är mest vana vid. Riksdagen bör enligt motionärerna uttala att detta bör beaktas i försöksverksamheten. Vidare hävdas i motionerna att övertygande skäl inte förebringats för att samundervisning av minoritetsbarn med andra barn alltid är det mest ändamålsenliga. Motionärerna hemställer att riksdagen uttalar att skolöverstyrelsen bör ge försöksverksamheten sådan inriktning och personella resurser att såväl särskilda klassavdelningar för minoritetsbarn som självständiga internationella skolor kan växa fram därav.

Frågan hur skolgången skall ordnas för barn tillhörande utländska minoriteter i Sverige är inte — och avses givetvis inte vara — slutgiltigt löst i propositionen. Utskottet har inte någon erinran mot vad departementschefen anfört härvidlag men får med anledning av de senast redovisade motionsyrkandena framhålla vikten av att man under kommande år genom försök i olika riktningar söker komma fram till lösningar av de många olika problem som onekligen är förbundna med dessa barns skolgång. Utskottet anser sig dock inte böra föreslå riksdagen att göra de i motionerna önskade uttalandena om försöksverksamhetens inriktning.

Vad som anförts och föreslagits i propositionen har inte i vidare mån än som framgått av det föregående givit utskottet anledning till särskilda uttalanden. Utskottet hemställer

1. att riksdagen avslår motionerna I: 843 och II: 1089 samt I: 846 och II: 1087 i vad de avser statsbidrag till förskoleverksamhet vid svenska utlandsskolor,
2. att riksdagen avslår motionerna I: 843 och II: 1089 samt I: 846 och II: 1087 i vad de avser skolskjuts vid svenska utlandsskolor,
3. att riksdagen avslår motionerna I: 843 och II: 1089 i vad de avser skolmåltider och skolhälsovård vid svenska utlandsskolor,
4. att riksdagen beslutar att från och med den 1 juli 1968 statsunderstöd får utgå till svensk undervisning i utlandet enligt i statsrådsprotokollet angivna grunder och riktlinjer,
5. att riksdagen godkänner i statsrådsprotokollet förordade grunder för intagning av utlandssvenska barn i skolor i Sverige,
6. att riksdagen i anledning av motionerna I: 843 och II: 1089, I: 846 och II: 1087 samt I: 844 och II: 1091, de fyra förstnäm-



da motionerna i vad de avser internatskolorna, ger Kungl. Maj:t till kännna vad utskottet anfört,

7. att riksdagen avslår motionerna I: 790 och II: 1024 i vad de avser statsbidrag till ett internatgymnasium i Osby,

8. att riksdagen avslår motionerna I: 790 och II: 1024 i vad de avser utredning angående utformning m. m. av ett internatgymnasium i Osby,

9. att riksdagen godkänner i statsrådsprotokollet förordade åtgärder för att underlätta skolgången för utlandssvenska elever samt andra elever i behov av skolinackordering,

10. att riksdagen avslår motionen I: 793 om avveckling av statsbidraget till Hillelskolan,

11. att riksdagen avslår motionerna I: 845 och II: 1086 i vad de avser bidragsregler beträffande vissa minoritetsskolor,

12. att riksdagen avslår motionerna I: 845 och II: 1086 i vad de avser den årliga beräkningen av statsbidraget till de estniska skolorna och Hillelskolan,

13. att riksdagen avslår motionerna I: 841 och II: 1090 i vad de avser statsbidrag till S:t Eriks katolska skola i Stockholm,

14. att riksdagen avslår motionerna I: 841 och II: 1090 i vad de avser godkännande av S:t Eriks katolska skola i Stockholm som sådan skola vid vilken skolplikt får fullgöras,

15. att riksdagen avslår motionerna I: 842 och II: 1088 i vad de avser anvisningar och riktlinjer beträffande förskoleverksamhet för invandrarbarn samt förslag till stöd för denna verksamhet,

16. att riksdagen avslår motionerna I: 845 och II: 1086 i vad de avser nybörjarundervisning för elever med annat modersmål än svenska,

17. att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 842 och II: 1088 i vad de avser introduktionsåtgärder och kompletteringsundervisning för elever på grundskolans högstadium och det gymnasiala stadiet

a) godkänner i statsrådsprotokollet förordade åtgärder för att dels underlätta skolgången för barn och ungdom som tillhör en inflyttad minoritet, dels ge dessa tillfälle till kompletterande undervisning i nationella ämnen,

b) bemyndigar Kungl. Maj:t att besluta om grunderna för statsbidrag till de ändamål som angetts i statsrådsprotokollet.

Stockholm den 21 maj 1968

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

---

*Vid ärendets slutbehandling inom utskottet har närvarit*

från första kammaren: herrar Näsström (s), Birger Andersson (s), Virgin (h), Axel Andersson (fp), Fritz Persson (s), Rikard Svensson (s), fru Wallentheim (s), herrar Nyman (fp), Mårtensson (s), Bengtson (cp), Ottosson (h), Herbert Larsson (s), Wallmark (h), Björk (s) och Johan Olsson (cp) samt

från andra kammaren: herrar Bohman (h), Karlsson i Olofström (s), Blidfors (s), Ståhl (fp), Almgren (s), Eliasson i Sundborn (cp), Mellqvist (s), fru Lewén-Eliasson (s), herrar Nihlfors (fp), Turesson (h), fröken Olsson (s), herrar Gustafsson i Skellefteå (fp), Lindholm (s), Antonsson (cp) och Fagerlund (s).

---

### Reservationer

1) beträffande statsbidrag till skolskjutsar vid svenska utlandsskolor av herrar *Virgin* (h), *Axel Andersson* (fp), *Nyman* (fp), *Bengtson* (cp), *Ottosson* (h), *Wallmark* (h), *Johan Olsson* (cp), *Bohman* (h), *Ståhl* (fp), *Eliasson* i Sundborn (cp), *Nihlfors* (fp), *Turesson* (h), *Gustafsson* i Skellefteå (fp) och *Antonsson* (cp) som anser att

*dels* det stycke i utskottets yttrande på s. 4 som börjar med »Utskottet som» och slutar med »ifrågavarande motionsyrkanden» bort ha följande lydelse:

»Utskottet, som konstaterar att det i propositionen inte anförts några skäl för avvisandet av utredningens förslag på denna punkt, vill framhålla att de svenska utlandsskolorna många gånger har ett mycket stort upptagningsområde vilket gör att många elever får långa och dyrbara resor till skolan. När statsmakterna nu satsar på förbättrade möjligheter för svensk undervisning i utlandet, är det enligt utskottets mening fel att inte också bevilja ett skolskjutsbidrag, eftersom man annars riskerar att dryga resekostnader i realiteten kommer att hindra en del utlandselever från att gå i svensk skola. Enligt utskottets mening finns det för övrigt anledning eftersträva att eleverna i de utlandssvenska skolorna, eller kanske rättare sagt deras målsmän, i detta hänseende inte kommer i en sämre ställning än om de bott i Sverige och eleverna gått i skola här. Närmare bestämmelser om skolskjutsbidragets konstruktion bör meddelas av Kungl. Maj:t. Kostnaderna bör bestridas ur grundskoleanslaget.»

*dels* utskottets hemställan under 2. bort ha följande lydelse:

»2. att riksdagen med bifall till motionerna I: 843 och II: 1089 samt I: 846 och II: 1087, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, beslutar att statsbidrag skall utgå till skolskjuts vid svenska utlandsskolor i enlighet med vad utskottet förordat,»

2) beträffande statsbidrag till skolmåltider och skolhälsovård vid svenska utlandsskolor av herrar *Virgin* (h), *Axel Andersson* (fp), *Nyman* (fp), *Bengtson* (cp), *Ottos-*

son (h), Wallmark (h), Johan Olsson (cp), Bohman (h), Ståhl (fp), Eliasson i Sundborn (cp), Nihlfors (fp), Turesson (h), Gustafsson i Skellefteå (fp) och Antonsson (cp) som anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 4 som börjar med »I fråga om» och slutar med »denna del» bort ha följande lydelse:

»I fråga om skolmåltider och skolhälsovård är situationen densamma som i fråga om skolskjutsar. Departementschefen har inte biträtt förslag av utredningen om statsbidrag till dessa båda ändamål medan i motionerna I: 843 och II: 1089 hemställts att riksdagen beslutar att statsbidrag skall utgå enligt de av utredningen föreslagna reglerna.

Utskottet intar i denna fråga samma principiella ståndpunkt som i fråga om skolskjutsbidraget och tillstyrker därför motionsyrkandena om statsbidrag till skolmåltider och skolhälsovård. Även kostnaderna för dessa bidrag bör bestridas ur grundskoleanslaget.»

dels utskottets hemställan under 3. bort ha följande lydelse:

»3. att riksdagen med bifall till motionerna I:843 och II:1089, såvitt nu är i fråga, beslutar att statsbidrag skall utgå till skolmåltider och skolhälsovård vid svenska utlandsskolor i enlighet med vad utskottet förordat,»

3) beträffande avveckling av statsbidraget till Hillelskolan

a) av herr Björk (s)

b) av fröken Olsson (s)

4) beträffande statsbidrag till de estniska skolorna och Hillelskolan av herrar Virgin (h), Ottosson (h), Wallmark (h), Bohman (h) och Turesson (h) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 7 som börjar med »Å andra» och slutar med »i kraft» bort ha följande lydelse:

»Utskottet finner yrkandet om bestämda regler för statsbidragsgivningen till de i motionerna I: 845 och II: 1086 åsyftade estniska skolorna och Hillelskolan väl motiverat. Nuvarande system med beslut om statsbidrag för endast ett år i sänder medför att skolorna får arbeta under högst ovissa omständigheter med alla de svårigheter för planeringen som detta medför. Det innebär också en risk för att de ekonomiska resurserna blir otillräckliga och att skolornas pedagogiska standard som följd härav sjunker. Utskottet tillstyrker motionerna I: 845 och II: 1086 i vad gäller såväl hemställan om statsbidragsregler som hänvändelsen till Kungl. Maj:t angående storleken av statsbidragen till skolorna för tiden innan de önskade nya statsbidragsreglerna trätt i kraft.»

dels utskottets hemställan under 11. och 12. bort ha följande lydelse:

»11. att riksdagen med bifall till motionerna I: 845 och II: 1086, såvitt nu är i fråga, hos Kungl. Maj:t hemställer om förslag om bidragsregler för de estniska skolorna och Hillelskolan med syfte att säkra skolornas fortsatta existens och pedagogiska standard,

12. att riksdagen med bifall till motionerna I: 845 och 1086, såvitt nu är i fråga, hos Kungl. Maj:t hemställer att Kungl. Maj:t vid den årliga beräkningen av statsbidragen till de estniska skolorna och Hillelskolan avpassar bidragens storlek så att skolorna blir ekonomiskt jämställda med de allmänna skolorna,»

5) beträffande statsbidrag till S:t Eriks katolska skola i Stockholm av herrar *Virgin* (h), *Ottosson* (h), *Wallmark* (h), *Bohman* (h) och *Turesson* (h) som anser att *dels* det stycke i utskottets yttrande på s. 7 som börjar med »Av vad» och slutar med »i Stockholm» bort ha följande lydelse:

»I motionerna I: 841 och II:1090 erinras om att utredningens majoritet ansåg att inte bara Hillelskolan utan också S:t Eriks katolska skola i Stockholm intog en särställning i jämförelse med andra konfessionella skolor, främst därför att en stor del av eleverna är flyktingbarn. Med hänsyn bl. a. till den invandring till Sverige som under senare år ägt rum från katolska länder anser utskottet det rimligt att man följer utredningsmajoritetens förslag om statsbidrag till S:t Eriks katolska skola. Kostnaderna härför, som för nästa budgetår beräknas till 16 000 kr., bör bestridas ur grundskoleanslaget.»

*dels* utskottets hemställan under 13. bort ha följande lydelse:

»13. att riksdagen med bifall till motionerna I:841 och II:1090, såvitt nu är i fråga, beslutar att statsbidrag ur det på driftbudgeten under åttonde huvudtiteln uppförda förslagsanslaget Bidrag till driften av grundskolor m. m. skall utgå till S:t Eriks katolska skola i Stockholm och att bidraget för budgetåret 1968/69 skall utgå med 16 000 kr.,»